

повідно виробництво готової молочної продукції. Все це у сукупності негативно вплине на ринкову ситуацію і створить базу для зростання цін, що вкрай актуально в умовах обмеженої купівельної спроможності.

Тому, на нашу думку, для удосконалення заготівлі молочної сировини необхідно приділяти значну увагу розвитку та модернізації заготівельних пунктів, а також розвитку обслуговуючих кооперативів. З одного боку, це буде мати певні наслідки для стабільного функціонування ринку молока, а з іншого – забезпечить передумови для розвитку сільської інфраструктури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ільчук М.М. Функціонування молокопродуктового і м'ясопродуктового підкомплексів в умовах розвитку інтеграції. / М.М. Ільчук, М.М. Рудий – К.: Нічлава, 2006. – 384 с.
2. Камілова С.Р. Формування ринку молочної продукції /Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК у чотирьох частинах / Частина 4. Ціноутворення, інфраструктура аграрного ринку та виробничий потенціал в АПК. За ред. Саблука П.Т. – К.: ІАЕ, 2001. – С. 15.
3. Молочна та молокопереробна промисловість: Україна, 2007. – К.: Логос, 2008. – 232 с.
4. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Лісостепу України / Редкол.: М.В. Зубець та ін. – К.: Логос, 2004. – 776 с.
5. Сільське господарство України: Статистичний збірник 2011 р. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 388 с.
6. Соціально-економічний розвиток сільських територій: Навчальний посібник / За ред. В.К. Терещенка. – Київ-Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 151 с.

Заготовка молочного сыра в современных условиях развития АПК

В.И. Радько

В статье раскрыты основные тенденции функционирования системы заготовки молочного сыра в сельскохозяйственных предприятиях и хозяйствах населения. Проанализирована динамика объемов реализации молока по направлениям реализации, проведена оценка динамики объемов молока, поступающего на перерабатывающие предприятия. Проанализирована динамика поступления молока на перерабатывающие предприятия по категориям продавцов. Исследована специфика деятельности заготовительных пунктов по приему молока и выявлены несовершенства их материально-технической базы, что в значительной степени влияет на ухудшение качественных параметров молока, поступающего на украинские молокоперерабатывающие предприятия. Отмечены специфические особенности организации закупки молока у сельскохозяйственных товаропроизводителей и предложены пути совершенствования этого процесса в направлении улучшения качества молочного сыра.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, хозяйства населения, молоко, сырьё, качество, заготовительный пункт.

Harvesting of raw milk in the modern conditions of development of agriculture

V. Radko

The article describes the main trends of the system procurement of raw milk in farms and households. The dynamics of the volume of milk in the areas of implementation, an assessment of the dynamics of milk supplied to processing plants. The dynamics of flow of milk processing plants by category sellers. The specific activities of procurement centers for the reception of milk and found them inadequate logistics, which greatly affects the deterioration of milk quality parameters, which enters the Ukrainian milk processing enterprises. Noted specifics of purchase milk from agricultural producers and the ways of improvement of the process towards improving the quality of raw milk.

Key words: agricultural enterprises, private households, milk, raw, quality, procuring point.

УДК 332.3:63.95(477.41)

КАРПЕНКО А.М., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ В УКРАЇНІ

У статті здійснюється оцінка сучасного стану використання сільськогосподарських угідь. Проведено оцінку землекористування за умов ринкової економіки та членства у СОТ. Розглянуто динаміку використання сільськогосподарських угідь на території України. Автором проаналізовано структуру посівних площ та ефективність їх використання. Особлива увага звернена на екологічну проблему землевикористання, проведена оцінка використання земель сільськогосподарського призначення з врахуванням соціальних та екологічних чинників. Виявлено основні проблеми землевикористання в Україні, запропоновані заходи з підвищення економічної, екологічної та соціальної ефективності використання сільськогосподарських угідь.

Ключові слова: землевикористання, сільськогосподарські угіддя, розораність, сільськогосподарські підприємства.

Постановка проблеми. Реформування агропромислового комплексу України і забезпечення продовольчої безпеки держави вимагає розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення, формування багатокладності економіки на основі забезпечення рівноправного розвитку різних форм господарювання, забезпечення умов щодо ефективного та раціонального використання земельних угідь.

В Україні наразі так і не створено прозорого ринку земель сільськогосподарського призначення; через неефективний перерозподіл власності виявилася зруйнованою матеріально-технічна база великого товарного виробництва, знизилася продуктивність сільськогосподарського виробництва, посилюється ціновий диспаритет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням формування сільськогосподарського землекористування та використання земельних ресурсів України займалися такі науковці: Д.І. Бабміндра, З.Ф. Бриндзя, С.Ю. Булигін, В.В. Горлачук, Б.М. Данилишин, Д.С. Добряк, П.Г. Казьмір, М.В. Калінчик, О.П. Канаш, В.М. Кривов, В.О. Леонець, Г.К. Лоїк, А.Г. Мартин, В.Я. Месель-Веселяк, І.Ф. Мукомель, Л.Я. Новаковський, С.О. Осипчук, О.Я. Панчук, Б.І. Пархуць, С.П. Погурельський, П.П. Руснак, А.Я. Сохнич, М.Г. Ступень, А.Г. Тихонов, А.М. Третяк, М.А. Хвесик, Г.В. Черевко, А.Д. Юрченко та ін.

У вітчизняній літературі недостатньо висвітлена наукова проблематика комплексного підходу до еколого-економічного обґрунтування формування сільськогосподарського землекористування. Багато аспектів досліджуваної проблеми залишаються невирішеними або є дискусійними й зумовлюють необхідність у глибших і конкретніших наукових обґрунтуваннях процесів формування і розвитку сталого землекористування.

Мета і завдання дослідження – здійснити оцінку сучасного стану використання сільськогосподарських угідь та запропонувати шляхи їх ефективного використання.

Матеріал і методика досліджень. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися такі методи: монографічний (під час опрацювання наукових публікацій з питань формування еколого-економічних засад оцінки сучасного стану земель, нормативних документів з питань землекористування, статистичних збірників, енциклопедій); історичний (для аналізу соціальних та економічних передумов розвитку земельної реформи); економічний аналіз, визначення відносних і середніх величин, індукції та дедукції (для аналізу чинників, що впливають на цінність землі); групування (для аналізу статистичних відомостей обліку кількості та якості земель) та інші.

Результати досліджень та їх обговорення. Низький рівень інвестування сільськогосподарської галузі через значну кількість збиткових підприємств і низький рівень норми прибутку сільськогосподарського виробництва порівняно з іншими секторами економіки, повільний оборот виробничого капіталу зумовлений великою різницею між часом виробництва та робочим періодом, незахищеність прав інвесторів, що не сприяє модернізації АПК і нарощуванню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції [1]. Основним джерелом інвестування галузі залишаються власні кошти підприємств і організацій, частка яких у сукупних інвестиціях в основний капітал сільського господарства в середньому протягом 2001–2009 рр. становила 55–65 %. Частка кредитів фінансових установ знаходилася в межах 5–18 %, коштів державного та місцевого бюджетів – 4–8 %, іноземних надходжень – 3–6 %, інших інвесторів (якими є переважно великі агропромислові структури) – в межах 7–10 %.

Високе техногенне та антропогенне навантаження на ґрунти, яке посилюється дією природних чинників, що знижує якість ґрунтового покриву, посилює ерозійні процеси та призводить до недобору валових зборів сільськогосподарських культур, зниження їх урожайності [2].

Високий рівень освоєності сільгоспугідь збільшує навантаження на землю і призводить до погіршення їх якісного стану, а також екстенсивний ґрунтовиснажливий спосіб ведення землеробства. Незавершеність реформування земельних відносин, мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення стримують формування та розвиток господарств на основі концентрації земельної власності в оптимальних розмірах у ефективних власників, тому в сільськогосподарському виробництві переважають дрібні особисті селянські господарства, що не мають можливостей застосування сучасної сільськогосподарської техніки та нових технологій [3].

Відбувається значне скорочення площі сільськогосподарських угідь, у т. ч. орних земель, які використовуються для виробництва товарної сільгосппродукції. Якщо у 1990 р. у товарному сільськогосподарському виробництві використовувалось 38705,4 тис. га сільськогосподарських угідь (92% їхньої загальної площі), то у 2011 р. – 30110,4 тис. га (72,3%).

Зазначена тенденція притаманна також країнам з розвиненим сільськогосподарським виробництвом – у більшості країн Європейського Союзу площа сільськогосподарських угідь і ріллі також скоротилася [4]. За 1990-2010 роки площа ріллі, наприклад у Великобританії, зменшилася на 12,2%, Німеччини – на 1,4%, Іспанії – на 14,4%, Італії – на 12,3%. Збільшення відмічено лише у Франції, Нідерландах, Бельгії-Люксембурзі та Ірландії, площа ріллі зростає.

Якщо врахувати, що серед товаровиробників обліковуються створені за роки земельної реформи фермерські господарства, то товаровиробники дореформеного періоду втратили 8 млн 727,7 тис. га ріллі (26,9% її загальної площі) (рис. 1).

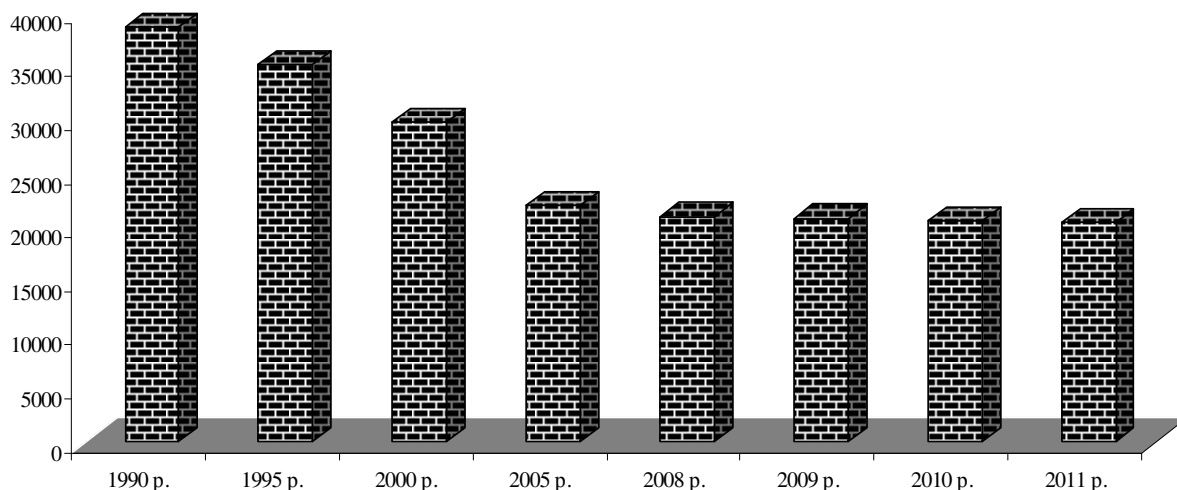

Рисунок 1. Динаміка площ сільськогосподарських угідь, які використовуються для виробництва товарної сільгосппродукції, тис. га

Приватизація сільгоспугідь не спричинила трансформації аграрної структури в ринковому напрямку. Так, порівняно з 1990 р., кількість товарних сільськогосподарських землекористувань у 2011 р. зростає з 15145 до 19331, а з урахуванням землекористувань фермерських господарств – до 68836, тобто в 4,5 рази. При цьому середній розмір землекористувань сільгосппідприємств зменшився із 3,7 до 1,0 тис. га (у 3,7 рази), а державних – з 2,7 до 0,6 тис. га (у 4,5 рази).

У процесі здійснення земельної реформи так і не було проведено екологізацію землекористування. На значних територіях меліоративні системи припинили функціонування, проте ці землі й досі вважаються зрошуваними або осушеними [5]. Певна частина площ продуктивних угідь втратила економічну родючість: засолена, заболочена, заросла лісом.

Серед найважливіших невирішених проблем у земельних відносинах залишається капіталізація землі як базового активу. Інвестувати у виробничу сферу за умови нерозвинутого земельного ринку України стає ризикованим. Вітчизняний та іноземний бізнес демонструє готовність до більшого економічного освоєння території України, розвитку її інфраструктури, проте лише за умови обґрунтованої територіальної організації господарства, гарантії стабільності земельної політики, досконалості правового базису землекористування, які в Україні відсутні.

Сучасний земельний устрій країни базується на правовій базі, яка унеможливує її застосування у конкуруючому економічному середовищі. Законодавство України гарантує право громадян на володіння, користування та розпорядження нерухомістю, у т. ч. і земельними ділянками. Це право передбачене ст. 41 Конституції України, в ч. 4 якої проголошено: «Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним». Частиною 1 ст. 4 Закону України «Про власність» встановлено, що власник «на свій розсуд володіє, користується і розпоряджається належним йому майном». Мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення не узгоджується із цими положеннями, він суперечить змісту ст. 1 Протоколу 1 Конвенції про захист прав людини та основних свобод.

Рослинництво відіграє ключову роль в аграрному секторі, оскільки традиційно займає найбільш вагомий частку в структурі валового продукту сільського господарства України (за останні п'ять років – більше 50%) та є основою для формування кормової бази тваринництва.

За період 1990–2011 рр. в Україні відбулося зменшення посівних площ сільгоспкультур на 16,8% (табл. 1); у 4,6 рази знизилися посівні площі кормових культур, що негативно вплинуло на розвиток кормової бази тваринницької галузі. За цей період значно зросли посіви високорентабельних експортоорієнтованих культур: соняшнику – у 2,8 рази, ріпаку – понад удесятеро, а це порушує систему сівозмін і призводить до виснаження ґрунтового покриву. Посівні площі картоплі й овоче-баштанних культур, які зосереджені переважно в господарствах населення, зменшилися на 5%.

Завдяки зростанню посівних площ зернових і зернобобових культур, а також сприятливим природно-кліматичним умовам 2008 р. отримано рекордний валовий збір зерна – 53290,1 тис. т.

Таблиця 1 – Динаміка розміру та структури посівних площ основних сільськогосподарських культур

	Роки							2011 р. проти 1990 р. у %
	1990	2000	2005	2008	2009	2010	2011	
Уся посівна площа	32406	27173	26044	27133	26990	26952	27670	85,4
%	100,0	100,0	100,0	100	100,0	100,0	100,0	-
Зернові та зерно-бобові культури	14583	13646	15005	15636	15837	15090	15724	107,8
%	45,0	50,2	57,6	57,6	58,7	56,0	56,8	11,8
Технічні культури	3751	4187	5260	6778	6545	7296	7441	198,4
%	11,6	15,4	20,2	25,0	24,3	27,1	26,9	15,3
Картопля і овоче-баштанні культури	2073	2277	2041	1967	1950	1967	2028	97,8
%	6,4	8,4	7,8	7,3	7,2	7,3	7,3	0,9
Кормові культури	11999	7063	3738	2752	2658	2599	2477	20,6
%	37,0	26,0	14,4	10,1	9,8	9,6	9,0	-28,0

Джерело: складено та розраховано за даними Державної статистичної служби

Зменшення площ, з яких збирали урожай цукрових буряків, призвело до скорочення валових зборів цієї культури навіть за збільшення врожайності. Крім того, починаючи з 2006 р., спостерігається стабільна тенденція до зниження посівів цієї культури та її валових зборів.

Зазначимо, що сільгосппідприємства віддають перевагу вирощуванню сільгоспкультур зернової та технічної груп. При цьому вони значно скорочують виробництво картоплі та плодоовочевих культур (табл. 2). Натомість господарства населення стають основними виробниками плодоовочевої продукції (у них зосереджено виробництво 90% картоплі та овочів). Отже, основний тягар щодо забезпечення населення продуктами харчування взяли на себе фінансово менш потужні (порівняно із сільськогосподарськими підприємствами) господарства населення.

Високі темпи росту виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції та розвиток державних програм, спрямованих на подальше нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, призводить до поступового росту дефіциту площ для зберігання зернових. Ця проблема вирішується поступовим нарощуванням системи елеваторів (у першу чергу за рахунок вкладання коштів приватними інвесторами), а також за рахунок використання технології «мішків-зерносховищ», які дозволяють максимально оперативно вирішити питання нестачі елеваторів.

Основними виробниками продукції рослинництва є сільськогосподарські підприємства. У загальному обсязі вирощуваних зернових та зернобобових культур вони складають 77,9% у 2011 р. У сегменті цукрових буряків частка підприємств складає 91,5%; соняшнику – 84,1; картоплі – 3,1; овочів – 15,7% (табл. 2).

Орієнтація сільськогосподарських підприємств на вирощування рентабельних зернових, а також олійних культур не сприяє збалансованому постачанню на ринок різноманітної продукції харчування. Як наслідок, останнім часом спостерігається недовиробництво окремих низькорентабельних або збиткових сільськогосподарських культур, зокрема круп'яних, що призводить до зниження пропозиції їх на ринку, появи ажіотажного попиту та стрімкого подорожчання товару [6].

Основні проблеми рослинницької галузі полягають у наступному: розширення посівних площ під вирощування ґрунтовиснажливих культур – соняшнику та ріпаку; зниження посівів культур кормової групи, окремих круп'яних культур (просо, гречка), зернобобових і цукрового буряку; низька врожайність сільськогосподарських культур порівняно з іншими країнами, де висока урожайність забезпечується завдяки використанню сучасних інноваційних і ресурсозберігаючих технологій; зосередження виробництва плодоовочевої продукції в господарствах населення, що не мають відповідних сховищ для її зберігання; відсутність інфраструктури реалізації такої продукції

ції через плодо- та овочевози; висока енерго- та ресурсозатратність виробництва рослинницької продукції; відсутність інноваційних підходів щодо обробітку ґрунту та вирощування сільгоспкультур (системи No-Till, органічного виробництва, крапельного зрошення); дефіцит висококваліфікованих працівників, здатних працювати на новітньому обладнанні та виконувати високотехнологічні операції з вирощування сільгоспкультур.

Таблиця 2 – Динаміка обсягів виробництва основної продукції рослинництва за категоріями господарств, тис. т

	Роки								2011 р. в 1990 р., %
	1990	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	
Зернові культури	49563,8	31182,3	19964,2	28790,4	42094,2	35841,9	29779,3	44219,3	89,2
%	97,2	91,9	81,6	75,7	79,0	77,9	75,8	77,9	
Цукрові буряки	44261,7	28884,1	11594,1	12145,4	11795,5	9151,6	12663,4	17145,4	38,7
%	99,99	97,4	87,8	78,5	87,8	90,9	92,1	91,5	
Соняшник	2509,2	2734,3	3025,7	3709,9	5289,3	5177,4	5585,6	7288,8	290,5
%	97,6	95,6	87,5	78,8	81,0	81,4	82,5	84,1	
Картопля	4793,6	618,5	276,7	239,7	436,8	517,6	482,5	751,8	15,7
%	28,6	4,2	1,4	1,2	2,2	2,6	2,6	3,1	
Овочі	4872,1	1607,1	986,3	780,7	1108,6	1120,1	964,6	1540,5	31,6
%	73,1	27,3	16,9	10,7	13,9	13,4	11,9	15,7	
Плоди та ягоди	1347,1	311,2	264,1	200,1	231,7	214,8	286,8	299,8	22,3
%	46,4	16,4	18,2	11,8	15,4	13,3	16,4	15,8	

Джерело: складено та розраховано за даними Державної статистичної служби

Висновки. Варто відзначити, що на сьогодні є декілька головних умов, за яких можна досягти суттєвого збільшення виробництва основних сільськогосподарських культур. Це, насамперед, інтенсифікація виробництва та підвищення врожайності, впровадження сучасних енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур у господарствах різних кліматичних зон та оновлення машинно-тракторного парку. Це дасть можливість, по-перше, на 20% знизити собівартість вирощування за рахунок зменшення затрат матеріально-технічних та енергетичних ресурсів, забезпечити переоснащення сільськогосподарських підприємств, збільшити виробництво сільськогосподарських культур до 20%, а також зберегти родючість ґрунтів, сприяти їх раціональному використанню та не допустити подальшої деградації.

Величезну роль у забезпеченні збільшення виробництва сільгоспкультур відіграє вдосконалення землекористування та формування оптимальної структури посівних площ залежно від природно-кліматичних умов та зональної спеціалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кісіль М. І. Інвестиційна привабливість аграрнопромислового виробництва регіонів України / М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, П.Т. Саблук – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 478 с.
2. Ресурсный потенциал экономического роста. – М.: Путь России: Экономическая литература, 2002. – 689 с.
3. Природно-ресурсна сфера України : проблеми сталого розвитку та трансформації / [за заг. ред. Б.М. Данилишина]. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 734 с.
4. Шашула Л. О. Розвиток земельних відносин в історичній ретроспективі / Л. О. Шашула // Продуктивні сили і регіональна економіка : зб. наук. праць. – Ч. 2. – К. : РВПС України НАН України, 2002. – С. 152–161.
5. Економічний розвиток України : інституціональне та ресурсне забезпечення : [монографія] / [О. М. Алімов, А. І. Даниленко, В. М. Трегубчук та ін.]. – К. : Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. – 684 с.
6. Царенко О. М. Фінансово-економічний механізм землекористування / О.М. Царенко, А.В. Чупіс // Вісник Сумського державного аграрного університету. – Серія «Фінанси і кредит». – 2001. – № 1. – С. 14–17.

Современное состояние и проблемы использования сельскохозяйственных угодий в Украине

А.Н. Карпенко

В статье проведена оценка современного состояния использования сельскохозяйственных угодий, а также оценка землепользования в условиях рыночной экономики и членства во ВТО. Рассмотрена динамика использования сельскохозяйственных угодий на территории Украины. Автором проанализирована структура посевных площадей и эффективность их использования. Особое внимание обращено на экологическую проблему землепользования. Проведена оценка использования земель сельскохозяйственного назначения с учетом социальных и экологических факторов. Выявлены основные проблемы землепользования в Украине. Предлагаются меры по повышению экономической, экологической и социальной эффективности использования сельскохозяйственных угодий.

Ключевые слова: землеиспользование, сельскохозяйственные угодья, распашка, сельскохозяйственные предприятия.

Current status and problems use of agricultural land in Ukraine

A. Karpenko

This article assesses the current state of agricultural land use. Evaluation of Land Use in a market economy and WTO membership. We consider the dynamics of agricultural land in Ukraine. The author analyzes the structure of sown areas and their efficiency. Particular attention is paid to environmental land use issue. The author evaluated the use of agricultural land, taking into account social and environmental factors. The basic problems of land use in Ukraine proposed measures to improve the economic, environmental and social performance of agricultural land use.

Key words: land use, agricultural land, plow, agricultural enterprises.

УДК 338:439(477)

КУДЕЛЬСЬКИЙ В.Е., здобувач

Науковий керівник – СВИНОУС І.В., д-р екон. наук

Хмельницький національний аграрний університет

ЗАКУПІВЕЛЬНА ЦІНА НА МОЛОКО ЯК ІНДИКАТОР ВІДНОСИН МІЖ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ТОВАРОВИРОБНИКАМИ І ПЕРЕРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

У статті розглядається економічна суть категорії «закупівельна ціна» та механізм її формування на українському ринку молока та молочної продукції. Проаналізовано процес ціноутворення на молочну сировину в контексті відносин між сільськогосподарськими та переробними підприємствами. Виявлено основні чинники, що впливають на формування закупівельної ціни на молоко. Проведено аналіз динаміки закупівельних цін на молоко в Україні та окремих економічно розвинених країнах Європи, а також досліджено структуру роздрібною ціни за цими країнами. Досліджено вплив податку на додану вартість на формування роздрібною ціни на молоко у різних країнах світу. Намічено основні шляхи оптимізації механізму формування закупівельних цін на молоко в контексті сталого розвитку сільських територій.

Ключові слова: ціна, молоко, сільськогосподарські підприємства, молокопереробні підприємства.

Постановка проблеми. Молочне скотарство – традиційно важлива і невід’ємна галузь сільськогосподарства, рівень розвитку якої є однією з ознак прогресу в розвитку сільськогосподарської сфери в цілому. Молочній галузі також відводиться важлива роль у забезпеченні населення молоком та молочною продукцією. Однак, на сьогодні галузі виробництва і переробки молока опинилися у складній ситуації. Поступове скорочення поголів’я корів вплинуло на обсяги виробництва і продаж молока, змінилася структура і асортимент виробництва молочної продукції, суттєво зменшились обсяги споживання молока та молочної продукції. Так, в 2010-2011 роках обсяги споживання знизились до чи не найнижчого рівня за останні півстоліття. Поступово погіршується зовнішньоторговельний баланс в молочній групі за рахунок нарощування обсягів імпорту продукції. Більше того, за рядом товарних позицій Україна опинилася перед загрозою перетворитися із традиційного експортера на нетто-імпортера продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження ринку молокопродукції, розробки механізмів розвитку молокопродуктового підкомплексу та, зокрема, розробки практичних питань закупівель і реалізації молока і молокопродуктів у вітчизняній науковій публіцистиці присвятили свої праці такі вчені-економісти: В. Бойко, С. Васильчак, Н. Васюткіна, Н. Гавришко, Н. Голомша, Т. Дудар, Р. Дудяк, М. Ільчук, В. Липчук, М. Пархомець, В. Савицька, В.Топіха, С. Шевельова, О. Шпичак, Г. Черевко та інші. Проте важливі аспекти ефективної організації маркетингового управління товаропросуванням молокопродукції аграрних формувань на споживчому ринку потребують більш поглиблених досліджень.

Мета дослідження – оцінка механізму формування закупівельних цін як індикатора відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками і переробними підприємствами.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи: статистико-економічний – для опрацювання масиву статистичних та емпіричних даних; монографічний – для детального вивчення окремих елементів досліджуваного явища на прикладі конкретних об’єктів; графічний – для наочної ілюстрації досліджуваних явищ, процесів і закономірностей.

Результати дослідження та їх обговорення. Відомо, що цінову ситуацію на ринку молока, як і на іншу тваринницьку продукцію, визначають такі фактори: співвідношення ресурсів і ємності ринку; рівень цін на корми, енергоносії; якість продукції, у тому числі і вихідної сировини; обсяги пропозиції вітчизняних виробників; вид упаковки для готових молочних продуктів; рівень доходів споживачів та його співвідношення із пропозицією на молочному ринку; конкуренція з боку інших видів харчових продуктів; тенденції розвитку світового ринку та ін.